Raportul Comisiei de Experţi în urma audierii publice pe tema: "Explorarea şi exploatarea gazelor de şist în România. Încotro?"- comunicat de presă

Audierea publică a fost organizată pe 16.11.2012, în cadrul proiectului "**Gazele de şist - o nouă provocare**", proiect dezvoltat de Asociaţia Alma-Ro (*www.alma-ro.ngo.ro*) şi de Coaliţia pentru Mediu şi finanţat de Fundaţia pentru Parteneriat şi CEE Trust.

Comisia de Experţi este alcătuită din:
- *Liana Popa*, inginer geolog, Fundaţia pentru Pluralism,
- *Afrodita Iorgulescu*, matematician, prof. univ. dr. , pensionar de la Academia de Studii Economice din Bucureşti, Facultatea de Cibernetică, Statistică şi Informatică Economică
- *Alexandru Taşnadi*, economist şi matematician, prof. univ. dr. la Academia de Studii Economice din Bucureşti, Facultatea de Economie Generală.

Comisia de Experti a studiat cele 22 depoziţii scrise ([1]-[18] si [1']-[4']) şi a audiat 21 de martori ([6] absent), plus 4 persoane din public ([P1]-[P4]).

Problema operării gazelor de şist (gaze neconvenţionale) a împărţit românii în două tabere: unii sunt **contra** operării lor (şi sunt catalogaţi de tabăra adversă ca susţinători ai intereselor Rusiei, deoarece România importă gaze naturale convenţionale în principal din Rusia), ceilalţi sunt **pentru** operarea lor (şi sunt catalogaţi de tabăra adversă ca susţinători ai intereslor SUA, deoarece cele 4 acorduri petroliere existente pentru gaze de şist au fost eliberate companiei americane Chevron).
Ne propunem în acest raport să prezentăm şi să susţinem, cu argumente, pe baza depoziţiilor, interesele naţionale în această problemă.

Conform Constituţiei, Art. 135, ***Statul trebuie să asigure exploatarea resurselor naturale în concordanţă cu interesul naţional.***
Să observăm însă că nu a fost definit "interesul naţional", nici în Constituţie, nici în legile minelor/petrolului.

În perioada 1990-1995, regimul juridic de punere în valoare a petrolului a fost 'î**mpărţirea producţiei**' (prin 'Contractul de Împărţire a Producţiei' (Production Sharing Agreement - PSA)). Împărţirea producţiei a apărut în 1966, în Indonezia, ca alternativă la concesionare în domeniul petrolier. …C*aracteristicile de bază ale PSA sunt: Petrolul este proprietatea statului care aduce o companie de petrol străină (CPS) să exploreze şi ... să dezvolte resursa. CPS operează pe riscul şi cheltuiala sa, şi primeste o cotă specificată din producţie ca recompensă. Astfel, diferenţa principală faţă de concesiune este proprietatea resursei minerale. Dacă sub concesiune tot petrolul crud produs aparţine lui CPS, sub PSA el este în proprietatea guvernului gazdă, şi cota din producţie alocată lui CPS poate fi privită ca plată sau compensaţie pentru riscul asumat şi pentru serviciile oferite.*
După 1995, legile separate ale petrolului (din 1995, 2004) şi minelor (din 1998, 2003) au înlocuit împărţirea producţiei cu concesiunea, fiind din ce în ce mai defavorabile statului român: legea petrolului nr. 134/1995 prevedea *concesionarea*, cu redevenţă

variabilă **în natură**, pentru ca în legea petrolului nr. 238/2004, redevenţa petrolieră să devină fixă, **în bani, nu în natură.**
Să observăm că pentru o ţară săracă, cum este România, este avantajoasă împărţirea producţiei şi nu concesiunea.

Cf. legii petrolului nr. 238/2004:
Gazele naturale *cuprind gazele libere din zacaminte de gaz metan, gazele dizolvate in titei, cele din capul de gaze asociat zacamintelor de titei, precum si gazele rezultate din extractia amestecurilor de gaz condensat.*
Acordul petrolier *este pentru explorare-dezvoltare-exploatare, in 30 de ani;* **explorarea** are trei etape: cercetare, prospectare şi explorare geologică; ***titularul acordului petrolier*** *are dreptul să dispună asupra cantităţilor de petrol ce îi revin, inclusiv să le exporte."*
Să observăm că gazele naturale de care se ocupă legea petrolului se mai numesc şi "gaze convenţionale"; deci, legea petrolului se ocupă doar de gazele naturale convenţionale, nu şi de restul gazelor naturale, numite "gaze neconvenţionale" (printre care se află gazele de şist) !

Guvernul a concesionat in martie 2012 companiei americane Chevron trei perimetre în Dobrogea de sud (perimetrele Vama Veche, Adamclisi si Costinesti), cu ieşire la Marea Neagră, în suprafaţă totală de 2.700 km2, pentru gazele de şist, prin 3 acorduri petroliere de concesiune pentru explorare-dezvoltare-exploatare, încheiate între ANRM (martorii [7] şi [8] au semnat) şi Chevron România Holdings B.V.(subsidiara olandeză a companiei americane Chevron) .
La 29 februarie 2011, Chevron a achiziţionat 100 % de la Regal Petroleum acordul petrolier pentru gaz, pentru perimetrul EV-2 Bârlad de 6.257 km2. Acordul petrolier a fost aprobat lui Regal Petroleum prin HG nr. 2283 din 9.12.2004; explorările erau planificate să înceapă în 2012.

Moratoriul instituit de Guvernul Ponta a oprit operaţiile legate de gaze de şist.

Cele trei acorduri petroliere deţinute de Chevron în Dobrogea au fost declasificate la cererea societăţii civile şi au fost puse pe site-ul ANRM. Acordul petrolier deţinut de Chevron pentru Bârlad nu a fost încă declasificat.
Din acordurile declasificate ale Chevron în Dobrogea, am putut observa două lucruri:
- (1) că toate cele trei acorduri conţin la pagina 7, următoarea definiţie:
Gaze naturale *sunt gazele libere din zăcămintele de gaz metan, gazele dizolvate în ţiţei, cele din capul de gaze asociat zăcămintelor de ţiţei, gazele rezultate din extracţia amestecurilor de gaz condensat precum şi gaze neconvenţionale.*
Dacă comparăm această definiţie a gazelor naturale din cele trei acorduri cu definiţia gazelor naturale din Legea petrolului nr. 238/2004, cu care trebuia să coincidă, observăm că apare ceva în plus: "*precum şi gaze neconvenţionale."*
Este proba că Legea petrolului nu se referă şi la gazele neconvenţionale şi că deci cele trei acorduri sunt ilegale.
- (2) În Anexa 1 de la sfârşitul fiecăruia din cele trei acorduri se află scris „Programul minim de lucrări de explorare" pentru maximum 8 ani, identic la toate trei. Deci, în cele trei acorduri petroliere de explorare-dezvoltare-exploatare din sudul Dobrogei sunt

detaliate doar lucrările de explorare (în valoare totală de 3 x121.280.000 =363.840.000 USD pentru 8 ani). **Aceasta explică de ce unii vorbesc de exploatare (acordul este de explorare-dezvoltare-exploatare, pentru 30 de ani) , alţii de explorare (sunt aprobate lucrările doar pentru faza de explorare, care durează maximum 8 ani)** !

Sudul Dobrogei este ameninţat de reactivarea faliei seismice Vidraru-Snagov-Shabla, conform opiniei prof.dr. academician Mircea Săndulescu, iar zona Bârladului se află în apropierea celebrei zone seismice Vrancea.

Motivaţia sprijinirii exploatării gazelor de şist în România de către Chevron, făcută publică de către **domnul Preşedinte Traian Băsescu** este că gazele de şist obţinute ar ajuta la realizarea independenţei României de importul de gaze ruseşti . Domnul preşedinte ignoră, cu bună ştiinţă sau nu, că Chevron deţine (în afara legii petrolului) cele 4 acorduri petroliere în proporţie de 100%, că redevenţa pe care trebuie să o dea Statului este în bani, nu în natură (adică nu în gaze de şist) şi că Legea petrolului îi dă dreptul lui Chevron "*să dispună asupra cantităţilor de petrol ce îi revin, inclusiv să le exporte.* Aşadar, să fie foarte clar, Chevron nu are obligaţia să vândă României gazele de şist obţinute, poate să le ducă în SUA, şi deci România va obţine foarte probabil ZERO gaze de şist de la Chevron. Sau le va obţine cumpărându-le. Aşa va căpăta România independenţa energetică de gaze? nu mai cumpără de la ruşi gaze convenţionale, cumpără de la americani gaze neconvenţionale româneşti, făcând prăpăd ecologic în România?

Facem observaţia că cei doi martori la Audierea publică din partea ANRM ([7] şi [8]), sunt tocmai Directorul General, dl. Dorin Octavian Cojocaru, şi respectiv fostul Preşedinte ANRM , dl. Dr.ing. Alexandru Pătruţi, adică cei care au semnat cele trei acorduri petroliere ale Chevron în Dobrogea în 2011.

Concluzii la argumentele PRO (în număr de 14):
(0) Martorii care sunt favorabili operării gazelor de şist au în depoziţiile lor, pe lângă argumente PRO, şi argumente CONTRA (de exemplu [8]).
(1) Se observă din depoziţiile specialiştilor favorabili exploatării gazelor de şist că se contrazic între ei pe diverse probleme majore. De exemplu:
- [7] spune că fluidele de fracturare utilizate în FH nu pot contamina direct stratele acvifere, pe când [6] spune ca le pot contamina,
- tot [7] spune că în faza de explorare (care are trei etape: documentare +cercetare (2 ani), prospectare (2 ani), explorare geologica (3,4 ani)), operaţiile petroliere pentru gazele conventionale sunt identice cu operaţiile petroliere pentru gazele neconvenţionale, pe când [8] spune că nu sunt identice (diferă în etapa de explorare geologică, unde se face FH); amănuntul acesta este foarte important pentru a vedea dacă se poate realiza etapa de explorare a gazelor neconvenţionale cu legea petrolului actuală (care este pentru gaze convenţionale): conform [7], se poate realiza, conform [8], nu se poate realiza – dar amândoi, şi alţii ca [11], [13], **cer în cor demararea explorării gazelor de şist (sub actuala lege a petrolului) – ceea ce este ILEGAL!**.
(2) Se observă din luările de poziţie ale specialiştilor favorabili exploatării gazelor de şist:

a) teama, nefondată, neexprimată explicit, că dacă va fi interzisă operarea gazelor de şist în România, nu va mai putea fi argumentată şi susţinută pe viitor cercetarea academică de specialitate şi folosirea fondurilor europene pentru programe care finanţeaza în mod expres cercetarea şi ştiinţa. Specialiştii îşi văd deci doar interesul lor ştiinţific, nu şi interesul general al României.
b) ignorarea aspectelor de legislaţie şi de legalitate în care au fost obţinute cele 4 acorduri petroliere pentru gazele de şist; specialiştii îşi pun cu bună-ştiinţă „ochelari de cal" ca să nu vadă în stânga sau în dreapta.

În consecinţă, se observă:

- minimalizarea până la ridicol a riscurilor explorării/exploatării gazelor de şist; se compară de exemplu riscurile FH cu riscurile mersului pe bicicleta [4];
- se spune că FH nu este nouă, este veche de 50-70 de ani [8], [11], [13], deci nu trebuie să ne sperie; nu principiul FH, vechi, ne sperie, ci modul nou cum este el folosit **acum** la extragerea gazelor de şist.

(3) Scopul argumetelor PRO: se doreşte <u>demararea explorării</u> gazelor de şist, pentru a avea – se spune - informaţii sigure despre existenţa gazelor de şist în perimetrele respective (am văzut că doar faza de explorare este aprobata pentru început în acordurile petroliere deţinute de Chevron în sudul Dobrogei).

Pe de altă parte, presa scrie că „*Studii independente arată că România are rezerve semnificative de gaze de şist"*. Dacă presa nu minte, sau nu confundă rezervele cu resursele, atunci înseamna că se ştie că avem rezerve de gaze de şist. Dar atunci înseamnă că nu mai este nevoie să facem explorări. Şi înseamnă atunci că presiunile care se fac sunt pentru începerea <u>exploatării</u> – în absenţa legislaţiei adecvate şi a unei analize macro adecvate, ceea ce este inacceptabil.

Concluzii la argumentele CONTRA (în număr de 43)
În esenţă, argumentele contra operării gazelor de şist în România pot fi sintetizate de cuvintele unei mame din public [P2] : "*între viaţă şi economie, aleg viaţa, pentru că economia poate fi salvată şi altfel*".

Concluzii finale
1) Acordurile petroliere de explorare-dezvoltare-exploatare a gazelor de şist aprobate pentru Chevron sunt în afara legii petrolului, deci sunt ilegale. În consecinţă, **ele trebuie să fie de urgenţă anulate.**
2) În lipsa Strategiei Naţionale de dezvoltare, a Strategiilor sectoriale de evoluţie, inclusiv a resurselor naturale, şi fără definirea interesului naţional (înlocuit astăzi cu alte tipuri de interese), fără o legislaţie adecvată foarte bine pusă la punct, **avizarea unei investiţii de tipul valorificării gazelor de şist este inoportună**. În consecinţă, **Guvernul trebuie să susţină în Parlamentul României proiectul de lege privind interzicerea folosirii în România a metodei fracturării hidraulice a rocilor în explorarea-dezvoltarea-exploatarea hidrocarburilor lichide sau gazoase**, depus la Camera Deputaţilor.

Bucureşti, 28 noiembrie 2012